

De praktische meerwaarde van eHealth in de eerste lijn

Onderzoek in de regio Velp-Rozendaal toont aan dat 94 procent van de kwetsbare ouderen in de thuissituatie goed kan omgaan met eenvoudige toegankelijke beeldzorgtechniek wanneer de mantelzorg betrokken wordt. De hulpvragen van de ouderen komen primair bij de mantelzorg terecht, zonder de professionele zorg te belasten, met een grote tevredenheid van oudere en mantelzorg. Uitkomsten die volgens de betrokken onderzoekspartijen heel goed bruikbaar zijn om op bredere grondslag aandacht te creëren voor eHealth binnen de eerste lijn. Daar wordt dus ook werk van gemaakt.

TEKST: FRANK VAN WIJCK BEELD: GENUS CARE

Velp en Rozendaal in Gelderland behoren tot de meest vergrijsde dorpen in Nederland. "Met veel druk op de eerste lijn van kwetsbare ouderen dus", zegt Piet van Meijeren, directeur van EenPlus, het samenwerkingsverband van vrijwel alle eerstelijnszorgverleners in deze dorpen. "Vanwege deze vergrijzing is daarom in het verleden juist hier MESO-zorg opgezet, waarbij (hoog)complexe zorgvragen van kwetsbare ouderen met tijdelijke inzet van een specialist ouderengeneeskunde wordt geleverd. Twee jaar geleden zijn we gestart met het project Domi-ster. Dit is opgezet in een samenwerkingsverband met thuiszorgorganisatie Innoforte, de producent van het Smart Home System binnen het Domi-ster project Genus Care, Tico Care (ondersteuner van zorgaanbieders in implementatie van zorgtechnologie) en Universiteit Twente, waar Olga Patijn promotieonderzoek doet naar zorgtechnologie om langer thuis blijven wonen voor kwetsbare ouderen veilig mogelijk te maken."

Het bijzondere van de zorgtechnologie inzet bij Domi-ster, is dat het Genus System eruitziet als een digitaal fotolijstje. "Het is in de eerste plaats ook een communicatiemiddel om foto's met de kleinkinderen en andere naasten uit te wisselen", zegt Van Meijeren. "Maar het is meer dan dat, het is een Smart Home System. Er zit sensor-technologie in verwerkt waarmee op afstand kan worden gemonitord of het nog goed gaat met iemand. Daarnaast is het mogelijk om via de contactknop te beeldbellen en automatische herinneringen in te stellen."

Groter gevoel van veiligheid

De vrees was bij de start dat door toepassing van sensortechnologie en beeldzorg de zorgvraag alleen zou

toenemen. "Dat is dus juist niet het geval gebleken", zegt Van Meijeren. "Wel bleek het systeem meer preventieve zorg door de mantelzorg mogelijk te maken, wat dus voor beide partijen – de oudere en de mantelzorg – het gevoel van veiligheid vergroot."

"Een van de oplossingen is het activeren van het lokale informele netwerk. Een taak waarin het sociaal domein een duidelijke rol heeft."

Het Smart Home System is in de testfase bij 86 kwetsbare ouderen thuis op een prominente plaats in de huiskamer geplaatst. De sensortechnologie die erin verwerkt is, brengt zaken rondom het dagritme van de oudere in kaart en detecteert ongebruikelijke patronen daarin. Niet op de gangbare tijd uit bed komen bijvoorbeeld. "Dan gaat een signaal naar de mantelzorg", vertelt Van Meijeren. "Wat in eerste instantie de oplossing bewerkstelligt in het directe contact tussen de oudere en de mantelzorg, in plaats van direct de zorg aan te spreken. Aan het systeem is persoonsalarmering met GPS en spreek-/luisterverbinding gekoppeld, zodat de communicatie met de mantelzorg ook mogelijk blijft als de oudere buiten de deur is."

De koppeling met de zorg is gericht op zorg op afstand, waaronder uitleg bij medicatietoediening en het bieden van structuur, zoals de oudere herinneren aan diens noodzaak medicijnen in te nemen. "Heel interessant voor medewerkers in de wijkverpleging, ook als die uitvallen voor het verlenen van de fysieke wijkzorg", zegt Van Meijeren. "Met deze zorg op afstand kunnen zij dan toch actief blijven in het zorgproces."

Sensordata gebruiken

De zorgpartijen zijn zich bewust van het feit dat dat de zorgvraag bij een thuiswonende kwetsbare oudere na verloop van tijd intensiever zal worden. "Daarom willen we gebruik gaan maken van de sensordata die met het Smart Home System worden gegenereerd", zegt Van Meijeren. "In de intramurale setting is dit al meer gebruikelijk, maar extramuraal is het nog een uitdaging. Niet alleen met betrekking tot privacy, maar ook op het punt van de verantwoordingsvraag. Huisartsen vinden het een

veelbelovende techniek, maar zijn er ook huiverig voor. Zij vragen zich af wat de consequenties zijn als ze niet adequaat reageren op een melding van het systeem. Daar moeten we nog een oplossing voor bieden."

Ondertussen wordt ook al samenwerking gezocht met ziekenhuis Rijnstate, dat via het Virtueel Zorgcentrum veel werk maakt van monitoring op afstand van patiënten. "Ook dat geeft weer die verantwoordingsvraag", zegt Van Meijeren. "Dus ook hier moeten we kijken hoe we dit het best kunnen aanpakken. Waarbij we natuurlijk het voordeel hebben dat aan die kant al veel ervaring is opgedaan over ethische vraagstukken en privacy rondom thuismonitoring."

Vervolg

Het project is financieel mogelijk gemaakt door subsidie van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en is eind december 2023 beëindigd. "We willen >>

er graag vervolg aan geven”, vertelt Van Meijeren, “maar dan wel op grotere schaal in de regio Arnhem want wat zich in Velp en Rozendaal afspeelt, is natuurlijk niet uniek. In de opzet van het regioplan in het kader van het Integraal Zorgakkoord is inzet van zorgtechnologie om langer thuis blijven wonen mogelijk te maken ook een speerpunt, net als wijkgericht werken en preventie. Op basis van het regioplan willen we er ook invulling aan geven dus.”

Een expertgroep van zorgverleners van EenPlus heeft ook gekeken naar succesvolle implementaties van zorgtechnologie binnen de eerstelijnszorg elders. Een mooi voorbeeld is Carinova, een zorgorganisatie in Zuidwest- en Noord-Overijssel die met soortgelijke ontwikkelingen bezig is. Van hen leerden we dat het goed is om mensen vrij te maken voor het implementeren van zorgtechnologie. Dat was een wijze les, want wij hebben gemerkt daarin echt wel een uitdaging te hebben.”

Koppeling met het sociaal domein

Het mooie van het Smart Home System, stelt Van Meijeren, is de eenvoud ervan. “Mogelijkheden voor inzet van

zorgtechnologie zijn er genoeg”, zegt hij, “maar veel ervan zijn al snel te complex voor ouderen. Het is de verleiding om het toe te passen voor contact met de kleinkinderen die het zo uitnodigend maakt. Daarmee past het ook in een domein overstijgend samenwerkingsprogramma dat we hebben met Includio, de partij in het sociaal domein die samen met gemeenten werkt aan het versterken van de sociale basis door inwoners in wijken en buurten te ondersteunen. Op die manier kunnen we ook een rol spelen in de domeinoverstijgende wijkbenadering. We realiseren ons terdege dat de zorg van vandaag niet de zorg van morgen is en dat we daarin mensen moeten meenemen. Een van de oplossingen daarin is het activeren van het lokale informele netwerk. Een taak waarin het sociaal domein een duidelijke rol heeft. Ook gemeenten hebben baat bij een optimale benutting van het informele netwerk waardoor ze intensievere Wmo-vragen kunnen voorkomen of uitstellen.”

<<